Täysistunto

Tiistai 17.11.2026 klo 14.03

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kaksikäyttötuotteiden vientivalvonnasta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 290/2026 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ulkoasiainvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Tavio, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.51 **Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Ville Tavio** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus esittää eduskunnalle säädettäväksi muutoksista kaksikäyttötuotteiden vientivalvonnasta annettuun lakiin. Esitetyt muutokset ovat rajoitettuja, ja niillä pyritään poistamaan päällekkäistä sääntelyä, vähentämään hallinnollista taakkaa ja selventämään kaksikäyttötuotteiden vientiin liittyviä vaatimuksia.

On tärkeää, että vientiyrityksemme pystyvät toimimaan selkeässä lainsäädännöllisessä kehikossa, joka huomioi kaksikäyttötuotesektorin erityispiirteet. Kaksikäyttötuotteiden vientivalvonnan tavoitteena on estää suomalaisten teknologioiden käyttöä joukkotuhoaseiden kehittämiseen ja suomalaisten vientituotteiden ulko- ja turvallisuuspoliittisesti ei-toivottua käyttöä. Samalla edistetään suomalaisten tuotteiden ja teknologioiden vastuullista vientiä ja tuetaan tällaisten strategisten tuotteiden tuontia Suomeen. Kaksikäyttötuotteiden merkitys sotilaskäytössä on noussut, ja raja puolustustarvikkeiden ja kaksikäyttötuotteiden välillä on hämärtynyt. Valvonnan tarve ulko- ja turvallisuuspoliittisesti ei-toivotun käytön ehkäisemiseksi kiristyvässä suurvaltapoliittisessa tilanteessa lisääntyy entisestään. Tämän vuoksi on tärkeää, että lainsäädäntöä päivitetään.

Arvoisa puhemies! Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kansallista sääntelyä siltä osin kuin se on tarpeen päällekkäisen sääntelyn poistamiseksi suhteessa kaksikäyttötuotteiden vientiä, välitystä, teknistä apua, kauttakulkua ja siirtoa koskevan unionin valvontajärjestelmän perustamisesta annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen 2021/821 ja siihen tehtyjen päivitysten huomioimiseksi. Tämä koskee erityisesti muutoksia kansalliseen valvontaluetteloon, josta poistetaan 15.11.2025 EU-tasolla voimaan astunut valvonta.

Kansallista valvontaluetteloa päivitetään myös lisäämällä drooneja koskevaa uutta valvontaa. Tämä on nykytilanteessa tarpeellista. Kuten olemme nähneet Venäjän laittoman hyökkäyssodan yhteydessä Ukrainassa, droonien käyttö ja merkitys sodankäynnissä sekä käyttö muilla konfliktialueilla on noussut. Kansainväliset vientivalvontajärjestelyt pyrki-

vät luomaan uutta valvontaa, mutta on vaikeaa pysyä teknologisen kehityksen nopeassa tahdissa ja alati kiihtyvässä ympäristössä. Pyrimme kuitenkin vastaamaan tähän haasteeseen tehostamalla kansallista valvontaamme droonien komponenttien osalta ja tuomalla uutta navigaatio- ja paikannusteknologiaa valvonnan alaiseksi. Esitetty valvonnan lisääminen ei luo viennille estettä läheisille kumppanimaille, mutta se luo siis esteitä suomalaisen osaamisen ei-toivotulle käytölle.

Lakiin ehdotetaan uutta 3 a §:ää lain soveltamisalan rajauksesta. Nato-jäsenyyden myötä Suomen kansainväliset velvoitteet ovat kasvaneet, ja olemme laatineet uusia sopimuksia kumppanimaidemme kanssa. Myös kansainvälinen puolustusyhteistyö ja harjoitukset ovat lisääntyneet. Tämä on luonut tarpeen säätää kaksikäyttötuotteiden asemasta, kun nämä liittyvät kansainvälisissä sopimuksissa sovittuihin siirtoihin. Myös puolustustarvikkeiden vientiä koskevaan uuteen lainsäädäntöesitykseen on lisätty tämä soveltamisalaa koskeva rajaus, joka heijastelee sekä olemassa olevia käytäntöjä että sopimuksia.

Arvoisa puhemies! Tämän lisäksi esitetään kevennystä yritysten ja varsinkin pienten ja keskisuurten yritysten hallinnolliseen taakkaan tarkentamalla 8 §:ää kansallisesta yleisluvasta ja 9 §:ää raportoinnista. Tämä on tarpeellista, koska nykyisen hallituskauden aikana ulkoministeriö on hallinnollisen taakan keventämiseksi luonut kolme uutta yleislupaa, jotka mahdollistavat kaksikäyttötuotteiden viennin ilmoitusmenettelyn avulla. Hallituksen esityksessä säädetään tähän liittyvistä ilmoitusmenettelyistä, jotka EU-asetus on jättänyt kansallisesti säädettäväksi.

EU-asetus vaatii kaksikäyttötuoteyrityksiä raportoimaan vuosittain viennistään. Esitämme laissa, että raportointivelvoite säädettäisiin kansallisesti tasolle, joka mahdollistaa tarvittavien tietojen keräämisen mutta jättää pienet ja keskisuuret yritykset velvoitteen ulkopuolelle.

Toimiva vientivalvonta on edellytys strategisten tuotteiden vientiteollisuuden menestykselle. Vientivalvonta luo luottamusta, joka on keskeinen tae strategisten tuotteiden kaupalle kiristyneessä geopoliittisessa tilanteessa. Vientivalvonta on myös palvelua viejille. Kun varjelemme kriittistä teknologiaa epätoivotulta käytöltä, suojaamme myös teollisuuttamme ja sen toimintakykyä. Hyvin hoidettu vientivalvonta on investointi Suomen kilpailukykyyn strategisissa tuotteissa.

Arvoisa puhemies! Näillä perusteilla hallitus esittää lain hyväksymistä ja lähettämistä asianomaisen valiokunnan käsiteltäväksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Edustaja Jukkola, olkaa hyvä.

14.56 **Janne Jukkola kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! Ukrainan sota on osoittanut, kuinka merkittävä rooli drooneilla on nykyaikaisessa sodankäynnissä. Niissä käytettävät sensorit, navigointijärjestelmät ja muut komponentit voivat olla alun perin siviilikäyttöön kehitettyjä mutta soveltuvat myös sotilaallisiin tarkoituksiin.

Nyt käsiteltävällä hallituksen esityksellä on tärkeä turvallisuuspoliittinen merkitys. Venäjä pyrkii hankkimaan länsimaista teknologiaa sotilaallisiin tarkoituksiin myös pakotteita kiertämällä. Erityisesti droonien toimintakykyä parantavat komponentit ovat tässä suhteessa merkittäviä.

Nykyisessä vientivalvonnassa on havaittu puutteita. Esimerkiksi tiettyä valvonnanalaista teknologiaa sisältävä drooni voi jäädä valvonnan ulkopuolelle lentoaikansa perusteella. Hallitus esittää näiden aukkojen korjaamista ja uusien navigointiteknologioiden saattamis-

ta vientivalvonnan piiriin. Näin vaikeutetaan sellaisten tuotteiden päätymistä Venäjän asevoimien käyttöön, joilla voidaan parantaa esimerkiksi näitten droonien suunnistuskykyä ja toimintaa ilman satelliittipaikannusta. Samalla vahvistetaan pakotteiden toimeenpanoa ja Suomen osallistumista yhteiseen eurooppalaiseen turvallisuustyöhön.

Arvoisa puhemies! Droonien aiheuttamat turvallisuusriskit ovat nousseet esiin myös huoltovarmuuden kannalta tärkeissä suomalaisyrityksissä. Olen käsitellyt tätä aihetta kirjallisessa kysymyksessäni, joka koskee kriittisten yritysten mahdollisuuksia suojautua luvattomalta droonitoiminnalta. Esimerkiksi Kokkolan suurteollisuusalueella toimii tällaisia yrityksiä, joiden toiminnalla on merkitystä koko Suomen huoltovarmuudelle. Näiden yritysten mahdollisuuksia havaita ja paikantaa luvattomia drooneja on tarpeen parantaa nykyisestä yhteistyössä viranomaisten kanssa.

Nyt käsiteltävä hallituksen esitys koskee tätä teknologiaa ja vientivalvontaa, mutta molemmissa kysymyksissä on kyse turvallisuusriskien hallinnasta. Meidän on pystyttävä estämään kriittisten teknologioiden päätyminen vääriin käsiin ja samalla huolehdittava siitä, että suomalaisilla yrityksillä on riittävät mahdollisuudet suojata toimintaansa.

Suomessa on vahvaa teknologista osaamista ja kasvavaa puolustusteollisuutta. Alan yrityksillä on merkittäviä mahdollisuuksia kansainvälisillä markkinoilla. Vientivalvonnan on oltava siksi tarkkaa mutta samalla yritysten kannalta selkeää ja sujuvaa. Pidän hyvänä, että hallitus esittää EU-sääntelyn kanssa päällekkäisten kansallisten vaatimusten poistamista ja yritysten raportointivelvollisuuksien keventämistä. Turvallisuuden kannalta tarpeellinen valvonta pitää säilyttää, mutta ylimääräistä hallinnollista työtä ei ole syytä teettää. Esityksen mukaan vientilupien käsittely kestää keskimäärin noin kolme viikkoa. Yrityksille lupaprosessien ennakoitavuus on tärkeää, sillä kansainvälisessä kaupassa toimitusaikatauluilla on merkitystä.

On myös huolehdittava siitä, että vientivalvonnan vaatimukset ovat mahdollisimman yhtenäiset koko EU-alueella. Jos Suomi asettaa rajoituksia yksin, mutta samaa teknologiaa voidaan viedä muualta ilman vastaavia vaatimuksia, meidän suomalaiset yritykset voivat joutua kilpailijoita heikompaan asemaan.

Pidän hallituksen esitystä perusteltuna — Suomen on pystyttävä suojaamaan omaa osaamistaan ja varmistamaan, ettei sitä käytetä meitä tai liittolaisiamme vastaan. Tämä on myös kansallisen turvallisuuden kannalta oleellinen kysymys. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

15.01 **Jaana Strandman ps:** Arvoisa puhemies, kunnioitettu ministeri! Kaksikäyttötuotteiden vientivalvonnan merkitys on kasvanut turvallisuusympäristön muutosten myötä. Kaksikäyttötuotteilla tarkoitetaan tuotteita, ohjelmistoja ja teknologiaa, joita voidaan hyödyntää sekä siviili- että sotilaallisissa tarkoituksissa. Hallituksen esityksessä poistetaan kansallisesta lainsäädännöstä EU-asetuksen kanssa päällekkäinen sääntely sekä päivitetään vientivalvontaa vastaamaan nykyisiä turvallisuustarpeita. Selkeä sääntely palvelee sekä viranomaisia että yrityksiä.

Esityksen merkittävin osa liittyy miehittämättömiin ilma-aluksiin eli drooneihin. Viime vuosien tapahtumat ovat osoittaneet, kuinka tärkeä osa modernia sodankäyntiä ne ovat. Tämän vuoksi valvonnan piiriin ehdotetaan lisättäväksi drooneja sekä niiden keskeisiä komponentteja, kuten sensoreita, tutkajärjestelmiä ja navigointiteknologiaa. Erityisen tärkeää on estää sellaisen teknologian päätyminen Venäjän sotilaallisia suorituskykyjä vahvista-

vaan käyttöön. Pakotteiden kiertäminen kolmansien maiden kautta on todellinen riski, jonka vuoksi vientivalvonnan on pysyttävä teknologisen kehityksen mukana.

Suomella on vahvaa osaamista monilla korkean teknologian aloilla. Siksi vientivalvonnalla on myös kansallinen turvallisuusulottuvuus. Kun valvonta kattaa turvallisuuden kannalta merkittävät teknologiat riittävän tarkasti, voidaan vähentää riskiä siitä, että suomalaisia tuotteita tai komponentteja hyödynnetään Euroopan turvallisuutta vastaan.

Esitys vastaa muuttuneen turvallisuusympäristön vaatimuksiin ja vahvistaa valvontaa erityisesti niiden teknologioiden osalta, joilla on merkitystä nykyaikaisessa sodankäynnissä ja sotilaallisten kyvykkyyksien kehittämisessä. Kiitos, ministeri Tavio, tästä erittäin hyvästä ja perustellusta esityksestä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Niemi, olkaa hyvä.

15.03 **Veijo Niemi ps:** Arvoisa herra puhemies! Tällä esityksellä kaksikäyttöisten vientivalvonnasta ollaan kansalliseen valvontaluetteloon lisäämässä kaksi uutta valvontakohtaa. Ne koskevat kaksikäyttötuotteeksi määriteltyjä drooneja sekä niiden navigointi- ja lämpöhavaintokykyyn liittyviä ominaisuuksia.

Arvoisa ministeri Tavio, kysyn teiltä nyt: Miten tässä tilanteessa tullaan menettelemään, kun tiedän, että esimerkiksi tuolla Pirkanmaalla toimiva droneyritys on varsin laaja, mutta heillä on myöskin yrityksiä, tosin hieman eri nimellä, EU:n muissa maissa mutta myöskin EU:n ulkopuolisissa maissa? Pystytäänkö tällä nyt sitten aivan helposti kiertämään tällaiset määräykset tässä tilanteessa? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen, olkaa hyvä.

15.04 **Eerikki Viljanen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Kaksikäyttötuotteiden valvonnan merkitys on kasvanut valtavasti tässä turvallisuuspoliittisessa tilanteessa, jossa nyt elämme. Kuten edustaja Jukkola hyvin edellä kuvasi, etenkin droonien rooli nykyaikaisessa sodankäynnissä on muuttanut valvonnalle, kaksikäyttötuotteiden valvonnallekin, asetettavia kriteereitä. Tässä tilanteessa meidän on sekä selkiytettävä ja lisättävä että tiukennettava kaksikäyttötuotteiden viennin valvontaa, ja etenkin näiden droonien osalta, kuten tässä edellä on hyvin kuvattu.

Ministeri esittelypuheenvuorossaan kuvasi tarkasti sitä, että viennin säätelyä lisäämällä ja tiukentamalla pyritään kuitenkin samassa yhteydessä olemaan tukahduttamatta suomalaisten pienten ja keskisuurten yritysten toimintaa byrokratian alle, että tähän säätelyyn olisi rakennettu joustoja etenkin pienille ja keskisuurille yrityksille. Tämä varmaan on tarpeen ja paikallaan. Alalla on suurten toimijoiden lisäksi monia pieniä, toivottavasti tulevaisuudessa turvallisuusalalla kasvavia, tässä korkean teknologian osaamisessa kasvavia yrityksiä, ja siinä on myös erittäin potentiaalisia vientinäkymiä. Mutta on selvää, että jos hyvinkin pieni yritys kohtaa vientimarkkinoille suunnatessaan valtavaa byrokraattista taakkaa, se ei ole ehkä omiaan ainakaan sitä kasvua nopeuttamaan ja suuntaa ehkä sitten yrityksen resursseja sisäisesti toisella lailla kuin mikä olisi kasvun kannalta tarkoituksenmukaista.

Hyvää, selkeyttävää lainsäädäntöä ja tähän aikaan välttämätöntä selkiyttämistä, tiukentamista ja rajojen asettamista.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lahdenperä, olkaa hyvä.

15.06 **Milla Lahdenperä kok:** Arvoisa puhemies! Suomalainen huipputeknologia on meille vientivaltti. Samalla kuitenkin on huolehdittava siitä, mihin sitä päätyy ja mihin sitä käytetään. Kaksikäyttötuotteissa sama tuote tai teknologia voi palvella sekä siviili- että sotilaallisia tarkoituksia.

Hallituksen esityksen suunta on oikea. Valvottavien tuotteiden luetteloa päivitetään ja päällekkäistä sääntelyä poistetaan. Turvallisuuden kannalta tarpeellinen valvonta ja yritysten sujuva vienti on pystyttävä sovittamaan yhteen. Yrityksille pitää olla selvää, milloin vientilupa tarvitaan ja miten sitä haetaan. Erityisesti pienissä teknologiayrityksissä tarvitaan selkeitä ohjeita ja viranomaisten neuvontaa. Epäselvien sääntöjen selvittelyyn kuluva aika vie pois tuotekehityksestä ja kaupankäynnistä.

Suomalaisen osaamisen vientiä pitää edistää vastuullisesti. Siksi lupakäsittelyn on oltava sekä huolellinen että sujuva — erittäin hyvä hallituksen esitys, ja päästään tässäkin asiassa eteenpäin. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Reijonen, olkaa hyvä.

15.07 **Minna Reijonen ps:** Arvoisa puhemies, arvoisat ministerit! Kaksikäyttötuotteiden vientivalvonta ei ole oikeastaan ihan mikään pikku juttu, ja on hieno homma, että on tunnistettu myös riskit siinä niin, että tämmöisiä tuotteita ei sitten käytetä meitä vastaan. Suomen on kuitenkin pärjättävä kilpailussa. Se on selkeä asia, että ei meillä yrityksiä ole, jos ei kilpailussa pärjätä näissä asioissa.

Kotioloissa moni voi varmaan miettiä, mikä on tämä kaksikäyttötuote. Se ei ole mikään two-in-one-shampoo, vaan se on tosiaan tämmöinen, mitä voi käyttää sotilaallisesti, ja sitä voi käyttää myös siviiliasioissa. Tosi isoista asioista on kysymys.

Todellakin kannatan tätä esitystä, ja kiitoksia ministeri Taviolle tästä esityksestä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Tavio, kolme minuuttia, olkaa hyvä.

15.08 **Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Ville Tavio:** Kiitos, arvoisa puhemies! Ainakin edustaja Viljanen nosti esiin sitä hyvää huomiota, että tietenkään pienille ja keskisuurille yrityksille ei haluta luoda lisää hallinnollista taakkaa ja byrokratiaa. Näin on tässä nimenomaan tehty, kun poiketaan raportoinneista selkeästi pienten yritysten osalta. Tässä raja tulee asettumaan useisiin miljooniin euroihin, eli se ei tule todellakaan pienempiä yrityksiä koskemaan. Näitä yrityksiä itsessään on oman paperini mukaan Suomessa noin 50, jotka säännöllisesti siis vievät näitä valvottuja tuotteita, ja siinä mielessä nämä yritykset aika hyvin tietävät jo sen valvontakehikon, eikä nähdäkseni heillekään aiheudu tästä nyt sitten uutta byrokratiaa. Pyritään pikemminkin selkeyttämään tilaa, ja kun halutaan, että vientivalvonta on tosiaan samanaikaisesti tarkkaa mutta myös sellaista, että se ei liikaa hankaloita liiketoimintaa, niin tasapainottelemme sitten siinä kehikossa.

Edustaja Niemen kysymys oli vähän yksityiskohtaisempi. On varmaan parempi, että sitä sitten valiokuntakuulemisissa käsitellään, mutta oma olettamani on se, että valvova viranomainen on se, missä maassa se tuote sijaitsee ja mistä se viedään. Siinä on ehkä eroa puolustusviennin puoleen, jossa on tämä kauttakulkudoktriini olemassa. Uskon, että EU-tasolla tässä itse asiassa nyt yhtenäistyy tosiaan se vientivalvonta, eli vientivalvonnan yhtenäis-

tyminen EU:n tasolla sinänsä estää siis sen teoreettisen mahdollisuuden, että joistain toisista EU-maista se vienti olisi helpompaa. Uskon, että nyt mennään nimenomaan yhtenäisen valvonnan suuntaan kuitenkin EU-regulaation kautta.

Kiitän kysymyksistä ja puheenvuoroistanne.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ulkoasiainvaliokuntaan.